

Zabavno berilo.

Obrazi iz zgodovine slovanske.

Kosovo polje ali pogin srbskega carstva.

(15. junija 1389. leta.)

(Konec.)

Vuk Branković, namesti da bi bil pohitel na bojno polje, začne s Kosovega umikati se s svojo vojsko, in zavede jo k gori Golii, in zapusti Srbe v poslednjih silah. Turki nadvladajo srbsko vojsko, in začnejo goniti jo po polji Kosovem. S to bitevjo so Srbi izgubili svojo svobodo in nezavisnost. Vuk Branković je izkopal grob srbski državi; tisoč najodličnejših srbskih junakov je poginilo v tej bitvi, cvet srbskega plemstva je padel ondi. Srbi, oropani svojega vojvoda, niso se mogli upreti neizmerni turški sili, ktera je od dne do dne vse večja in večja prihajala, dokler se ni nazadnje toliko zveksala, da je poplavila vse zemlje od črnega in od jadranskega morja do samega velikega mesta Beča (Dunaja). Od kosove bitve je ostal Vidov dan znaten, al vrlo tužen spomin v srbskem narodu; vsak Srb se ga spominja in izdihuje nad nesrečo, ktera je Srbe dosegla zavoljo njihove nesloge. V kosovi bitvi sta poginila dva slavna cara: srbski knez Lazar in turški Murat, in s tem je dan 15. junija 1389. leta dobil še tužnišo važnost. Prav je pel naš odlični pesnik:

„Srbsku slavu, srbsku hrabrost,
Srbsko ime, srbsku znatnost,
Sve proguta Vidov dan!“

Po kosovi bitvi je nastopil turško carstvo Bajazid, ki je z despotom Visokim Štefanom, sinom kneza Lazara, in z njegovo materjo, knezinjo Milico, utrdil mir. Srbija je izgubila dosti zemlje, Štefan pa se je moral obvezati, da bode Bajazidu pomagal s svojo vojsko vselej, kadar bode treba. Mileva, Štefanova sestra, in Miličina najmlajša hči, postala je žena Bajazidova, — bila je žrtva za blagor očetnjave.

Od te dôbe so Srbi prelivali svojo kri v turških vojskah, slabili so svoje sile, trosili svoje blago, dokler nazadnje niso osiromašili in tako silno onemogli, da so, izgubivši svoje despote in z njimi tudi poslednjo senco svoje svobode, v vsem padli pod turško oblast. Črnogorci so s težko muko obdržali staro svojo svobodo, vsi ostali Srbi pa so padli pod težki jarem.

Z začetkom sedanjega veka je začelo ostalim Srbom sijati solnce nove svobode; z ustankom hrabrega Kara Gjorgja ali črnega Jurja, končno pa so se osvobodili pod vladu kneza Miloša Obrenovića.

O boji na kosovem polji ima srbski narod nekaj vrlo lepih pesem, ktere je treba, da jih znajo vsi Srbi in tudi drugi Slovani. Kosovo je tužno groblje srbske slave in srbskega junaštva. Ni čuda, da se srbski narod z žalostjo spominja krvavega boja na njem, kjer se je začelo srbsko robovanje, ktero je trajalo več sto let. Čuda, da pesmi „o boji na Kosovem polji“ ne prepevajo Srbi okoli Kosovega, ampak oni iz Hercegovine in iz Črne gore. Kosovski Srbi ne znajo pesmi o krvavem kosovskem boji; oni so ohranili samo žalostne pripovedke o nesreči, ktero je srbska vojska našla na kosovem polji; oni kažejo mesto, kjer je bil najhujši boj, kamenje, ktero kaže, kako je skakal Miloš Obilić po kopji, ko so mu Turki ubili konja; oni so v živem spominu ohranili kosovske dogodbe, ktere pripovedujejo, kakor da bi se bile dogodile včeraj ali pa ne davnej.

Znano je, da so se Srbi hrabro borili na kosovem polji, in da niso zato z bojišča pobegnili, ker so obležali neizmerni turški sili, ampak nesloga in zavist

ste prinesli nesrečo na srbski narod, prinesli ste propad srbskega carstva. Narodni pesnik je iz prepričanja znal, da se je car Murat zdvojil s knezom Lazarom, pa zato tukaj odlomek narodne pesmi, kakor on misli, zakaj se je začel boj na Kosovem:

Car Murate u Kosovo pade,
Kako pade, sitnu knjigu piše,
To je šalje ka Kruševcu gradu,
Na koleno srbskom knez Lazaru:
„Oj Lazare od Srbije glavo!
Nit je bilo, niti može biti:
Jedna zemlja a dva gospodara;
Jedna raja, dva harača daje;
Carovati oba ne možemo.
Več mi pošlji ključe i harače,
Zlatne ključe od svijeh gradova,
I harače od sedam godina;
Ako li mi to poslati nečeš,
A ti hajde u polje kosovo,
Da sabljama zemlju dijelimo.“

(Vuk II. 309.)

Znal je narodni pesnik tudi to, da je zavoljo nesloge in zavoljo razdora med vojvodoma trpela srbska vojska na Kosovem, al vso nesrečo, ktero je srbski narod na Kosovem našel, izvel je iz nepremeljive volje božje, predstavlja, da je po osodi vse odredeno bilo, kar se je na Kosovem dogodilo. Škoda, neizmerna škoda, da so se od nekdanjih kosovskih pesem ohranili v narodu samo neki odlomki; najverjetniše pa je, da je večina pesem že vsa pozabljena. Št.

Dopisi.

Iz Zagreba 2. junija. Nr. 11. — Kraljevi reskripti o izbornem redu in o pozvanji deželnega zbora so bili tukaj nekako mlačno sprejeti. *) Al to ni nikakoršno čudo. Psiholog bo zmirom bolj hvalil hladnokrvno, premišljeno početje, kakor pa hudourni, ki le podira, zida pa ne. O kandidatih se še nič gotovega ne čuje; stranka čaka stranke, pa nobena noče, da prva prične. Da je prihodnji naš zbor velike važnosti, to vsaki čuti, — pa saj je bil tudi zbor 1861. leta velike važnosti; al koliki je bil njegov uspeh! Upajmo, da se bodo zaključki letošnjega zbora bolj uvažili, kakor so se oni od zbora 1861. leta. — Preseljevanje Bosnjakov v Slavonijo in Hrvaško je zopet prav živo. Poslednjih deset mesecev se je več Bosnjakov preselilo, kakor poprej celih deset let. Samo aprila meseca jih je preko 1700 čez Savo prišlo. Pod Metternihom so grajščinski oskrbniki déli, da ima kmet bojda devet kož, in da, če se mu vseh devet sleče, mu čez noč deseta izraste. Če je to res, mora pač že velika stiska biti, če se posestnik odloči, da zapusti kočišče in ognjišče svoje. Po zapuščenih vaséh se pa naseljujejo Čerkesi in drugi Azijatje. Pri vas se nabirajo denarji, s kterimi se kupujejo zamorčeki iz sužanstva, za sužne narode pa na Turškem, ki so nam brati po krvi in po veri, za te nimamo ne enega krajcarja!

„Evropo! zar ne čuješ
Plač ubogih kršćanah!
Al ne mariš i ne haješ
Jer se tiče Slavjanah.“

Od vseh strani se čuje in toguje o veliki suši. Pri nas je ravno taka. Strni so redke in nizke, klasje kratko; kuruza, glavna fruga hrvaške dežele, je komaj pet palcev visoka, v mnogih krajih je pa še sejali niso, ker je zemlja za oranje presuha. Samo vinogradi lepo kažejo, ne obetajo ravno preveliko vina, pa kolikor ga bo, bode izvrstno. Drugi pot kaj družega.

*) „Domobran“ milo pogreša, da kraljevih pisem niso v hrvaškem jeziku ali preje ali saj v istem času prinesle „Narod. Novine“, ko so ju prinesli nemški dunajski časniki.

Iz Gorice 2. junija. Fr. Z. — Zdaj občudujemo tukaj marmornato doprsno podobo po vsem svetu slovečega italijanskega pesnika Dante-a, katerega šeststoletnico so obhajali letos Italijani. To delo, katero je izvrstni podobar Minisini za tukajšnjo županijstvo mojsterski izdelal, je res krasno in bo lepšalo novo županijsko dvorano v realkinem poslopji. Izdelan je ta portrêtni doprsnik iz najlepšega belega kararskega kamna blizu v 1½ naravne mere, toraj je podoba že precej velika. Obraz in sploh vsa glava je vredna tega velikana taljanskih in dostojnega tekmeča vseh največih pesnikov na svetu, ker vdihnjena jej je neka visoka moškost in tvornost in na čelu se igrajo oni ideali, ki so nekdanj Dantejevega visokega duha navdajali in se izlili v po vsem svetu znano pesem: „Divina comedia.“ Pa zraven dostojanstva izrazujejo mične obrazne črte tudi nekaj čudno mehkega in prijetnega, ki je lastno sprelepim obrazom italijanskih krasotic. Obraz je precej podolgovat, in na njem se vzdiga sicer dolg, pa vendar močno lep in zmerno kriv nos, o kakoršnjem je Napoleon I. večkrat rekel, da oznanjuje njihova dolgost dobro glavo. Čeljusti in spodnja ustnica, ki nekaj znad družih obraznih delov molé, povejo izvedenemu opazovavcu to, kar Villani o značaji tega italijanskega pesnika piše: „Ta Dante je bil nekaj ošaben, trmast, in kakor vse take glave, čmern in melanholičen.“ Poslednji lastnosti se pa ne daste spoznati na beli kamnati glavi, ker manjka ji izraz ravno to razodevajočih zrkel. Noša je historična, kakor so se namreč italijanski literatje v 13. in 14. stoletji oblačili. Omenjenja je vreden tudi kaj mično izdelani lovorov venec, ki krona velikansko to podobo. Ves takošen je, kakor ga drug njegov vrstnik in prvi mož, ki je italijansko prozo na noge spravil, namreč Boccaccio popisuje, samo da se je znal umetnik ogibati špicastega na obrazu, katero se vidi skoro na vseh drugih podobah.

Čeravno me ni čisto nobena volja živeža dajati nestrpljivi ošabnosti nekterih tukajšnjih laškonov, ki morda Dantejeve knjige še vidili niso, vendar ne morem si kaj, da ne bi tukaj povedal, kar Dantejev vrstnik Giovanni Villani v svoji kroniki IX. 134 o tem pesniku pripoveduje. Vsaj niso tudi dela, kakoršna je Dante v svoji pesmi vstvaril, čisto izključiva lastnina enega naroda, marveč so lastnina vsega človeštva, kakor solnce na nebu. Villani piše: „Leta 1321 umrl je veliki in izvanredni florentinski pesnik Dante Alighieri v pregnanstvu. Grob ga je sprejel v glavni cerkvi v Raveni, kjer so ga z veliko častjo in po šegi pesnikov in modrijanov opravljenega hladni zemlji izročili. Pregnanstvena osoda ga je pa zadela, ko je prišel leta 1301 Karol Valoaški v Florenco, in je tako imenovano „belo stranko“ iz tega mesta iztiral. Ker je bil Dante tudi v tej stranki, moral je tudi on samo zarad tega v pregnanstvo iti. Na to se podá na bolonjsko vseučilišče, odtod v Pariz, in prepotuje potem skoro vse dele svetá. Dante je bil visokoučen v vseh vedah človeškega znanja, on je bil največi pesnik in pravi mojster v govorstvu bodisi v spisih ali v javnih govorih. Kakor pesnik pridobil si je neumrljivo slavo, da tudi mu v tem oziru nobeden ni kos, ker je pisal v tako krasnem jeziku, kakoršen se ni slišal ne bral, odkar se italijanščina glasi. Še mlad je spisal „Vita nuova“ (novo življenje ljubezni). Tudi latinski jezik mu je gladko tekkel. Razun 20 izvrstnih kancon in 3 krasnih poslanic spisal je v 100 spevih dolgo pesem, ki se ji „Divina comedia“ pravi. V tej pesmi popisuje Dante v krasnih, visokoletečih iz dozdej nepoznatnih pripodobah pekel, vice in nebesa v tako ličnem jeziku, s tako govorsko drznostjo in ogromno učenostjo, da ne more človek tega z besedo dopovedati. Kdor ima glavo za to, spoznal in razvidel

bo to sam iz omenjene knjige. — To so besede slavnega Villani-ta, ki je 27 let za Dantejem umrl, in ki ga je osebno poznal, ker mu je bil v Florenci sosed. Italijani se imajo toraj po vsej pravici ponašati s tem visokim pesnikom, vendar ne ravnaajo prav, ako sprednosti drugih narodov, ki imajo namesti Dantejev gotovo pa Sofoklov, Pindarov in Anakreonov na zbiro, oholo prezirajo, in se večkrat na škodo Neitalijancem ustijo in širokoperijo. Pravi narodski ponos je pameten, in pamet tirja tudi spoštovanje do družih narodov. Dante sam je spoštoval pravice in sprednosti drugih ljudstev, in Petrarca, drug slaven pesnik iz onih časov, pisal je kmali po svojem dohodu v nemške dežele: „Če nimajo Virgilijev, vendar imajo gotovo več ko enega Ovidija“ (glej Petr. pismo do Jož. Colonna 1333). Pa to so bili vse drugi možje kakor naši neslovanski vrstniki. Naj občudujejo Danteja, — tega jim ne bo nihče v zlo štel, toda naj se ne zaletavajo v svetišče slovanskega jezika, naj ne kratijo pravic našemu narodu. Tako ravnanje zna dopasti samo majhni peščici nekterih prenapetnežev in manj izobraženih ljudi, pa na pravo stopnjo omike prišedšemu možu gotovo ne. Um in pamet sta pa pri vseh narodih, ne samo na Italijanskem, in vsak narod, bodi kjer koli na svetu, ima pravico svojemu delu primerno spoštovanje uživati.

Ker sem tukaj o literarnih prikazkih govoril, ne bode odveč, ako pristavim še nekaj opombic. Ker se slovanska z italijansko sintakso bolj kakor z nemško vjema, česar se lahko vsaki prepriča, bilo bi po mojem mnenji pametno, da se pisatelji naši, ki umejo tudi italijanščino, italijanske literature bolj poprimejo, in iz nje prevajati začnó; manj truda bodo imeli in jezik bo bolj po domače. Koliko slavo bi si pridobil, kdor bi soznanil Slovence na pr. z „Oslobodenim Jeruzalemom“, z „Zaročencema“ itd., ki se naši literaturi jako prilgajo. — Najbolje izdanje Dantejeve pesmi z močno učeno razlago je Tomaseovo. Komentar je pa pri branji te velikanske pesmi neobhodno potreben, zakaj skoro lože boš Göthe-ovega Fausta brez komentara kakor Dantejevo pesem s komentarom razumel.

Iz Kočevskega 30. maja. = Potrtega srca Vam drage „Novice“ naznanjam, da smo zopet izgubili vrllega domorodca. Gospod Andrej Likar, fajmošter v Polomu na Kočevskem, je 20. dan u. m. v Gospodu zaspal. Rajniki je bil pri Fari (spodnji Idrii) 19. dan listopada 1826 rojen. Normalne šole je v Idrii, latinske in bogoslovske pa v Ljubljani dovršel, kjer je bil po končanih bogoslovskih šolah 26. malega srpana 1851 v mašnika posvečen. Likar je bil že od mladih nog vés vnet za mili materni jezik in narodno slovstvo. Tudi „Novicam“ je bil priden podpornik in odličen dopisnik. Kdo ni njegovega popisa cerkniškega jezera v 34. listu „Novic“ 1860. leta z velicim veseljem bral? komu niste dve 1850. leta natisnjeni igri za slovensko gledišče znane? Kdo se ni od njega solnčnih ur na cerkve malati učil, ktere je na cerkveni ali hišni zid malati tako natanko in umevno v „Novicah“ v 45. listu 1859 popisal, da si jih vsak sam lahko izrisati zná. Razun imenovanih spisov je Likar tudi molitevske bukvice spisal, ki so bile v Celovcu pri Leonu natisnjene in še več družih izvrstnih spisov, ki se tû in tam po slovenskih časopisih nahajajo, kakor na pr. več duhovnih ogovorov itd. Poslednji čas je mislil tudi občerazumljiv kršanski nauk spisati in na svetlo dati, pa žalibog, da ga je nemila smrt po kratki bolezni vzela hvaležni mu domovini. Lahka mu zemljica!

Iz Zuženberka 4. junija. — V soboto pred Duhovem je trešilo v hišo na desnem bregu Krke in v istem trenutku začne plesati svitel petelin po strehi. Sreča je, da hiša stoji na zapadni strani trga in da

je pihala burja; inace bi bilo gotovo pol trga pogorelo in pred ko ne tudi druga polovica, ker Krka je ozka in plamen bi bil strašen. Pogoreli ste dve hiši in petero živinčet. Eden je zavarovan, eden ne. Če so že tržani zanikrni, da ne spoznajo dobrote družbe sv. Florijana, kaj hočemo od priprostega kmetiča zahtevati? Pred nekaj leti še gasilnic nismo imeli. Druzega potrebnega orodja pa še zdaj manjka. Pa, kakor so sprevidili tržani, da so gasilnice neobhodno potrebne in so si novo, prav dobro po prizadevanju gosp. predstojnika Jožefa Verdovca omislili, tudi ni dvomiti, da si preskrbé družega gasilnega orodja. Pri gašenju so se kazali ljudje prave junake, da tudi vejo stvar pri pravem koncu prijati. Med dežjem je padala toča ter škodila polju in goricam! — Kakor po mnogih krajih vsega svetá, pritiska tudi pri nas suša, da vse sahne. Pričakovati je hudih dni za ljudi in živino. Vinogradi kažejo pa jako lepo. Trta že cvetè in nadjati se je obilo in dobrega vina, če nam Bog ne pošlje kake uime. Ljudje prorokujejo dobro kapljico tudi zato, ker pogosto pada mana. V praznik častnega vnebohoda padlo je je toliko, da se je cedila niz dreves, otrokom v veliko radost, ki so, kakor nekdanj Izraeljci pobiraje jo, jagmili se za-njo. O drugi prevažni stvari za našo dolino hočem kmalo obširno „Novicam“ pisati. *) Danes zapišite „Novice“ v zlate bukve moža, ker njegovo ime je že zapisano tudi v knjigi večnega življenja. Umril je na Selih starček duhoven, Šimon Jerreb. Rojen je bil na Gorenskem leta 1789. Pasel je čez 30 let svoje duhovne ovčice na Selih, v resnici kakor dober pastir. Pobožen, nesebičen potreboval ni družega od molitve. Pri pičlih dohodkih prihranil si je pokojni vendar le nekatere krajcarje. Dober, zvest, pobožen sin ljubi svojo mater, ker sveta mu je četrta zapoved božja. Glejte! 76letni starček pozabil ni svoje matere Slave: na smrtni postelji jej je v znamenje svoje ljubezni ponudil 10 goldinarjev od svojih trdo zasluženih malih krajcarjev: „slovenski Matici je oporočil pobožni starček deset goldinarjev!“ Narod slovenski, narod pobožni! ponašati se smeš s svojimi duhovniki: oni ljubijo Boga, ljubijo svojo mater, toraj tudi srčno ljubijo tebe.

Pobožni starček Šimon! lahka ti zemljica!

Pišeece 30. maja. A. K. — Ker predrage nam „Novice“ rade sprejemate dopise iz slovenskih okrajin, nate tudi iz našega kraja nekoliko vrstic. — Kar so tukaj že pred 35 leti nameravati začeli, začelo se je še le letos. Nikoli še niso imeli tukaj svoje lastne šolske hiše; učitelj se je moral s šolsko mladino od leta do leta iz hiše v hišo preseljevati. Pred 35 leti so hoteli nekteri farani šolo zidati; al ker nikjer pšenice ni brez ljulike, tako so tudi tukaj med dobre farane piškavi mešani, kateri so branili, da se to silno potrebno delo dovršilo ni. Od tega časa se je zavoljo zidanja šole pisarilo iz kraja v kraj, al vse je bilo glas brez vspeha. — Pred nekimi leti je bila prilika, da so neko staro, na pol izgotovljeno hišo kupili; v tej hiši, ktera le dve mali izbi ima, v kateri ni, niti za šolo niti za stanovanje učiteljevo prostora, se mora še zdaj mučiti učitelj. Sedanji visokočastiti gosp. župnik so si na vso moč prizadevali, da se zadosti silno veliki potrebi. Razložili so očitno faranom korist in potrebo šole, ter jih tako napotili, da so sklenili staviti novo prostorno šolo. Vendar še zdaj je mnogo nasprotnikov. Ti ljudje so farani, katerim ni nič mar za šolo in katerim je za izrejo živine večja skrb kakor za izrejo otrok, ter mislijo, da njihovi otroci tudi podučjenja ne potrebujejo, ker so

sami Božji voleki. — Oni pusté svoje otroke rasti kakor divja drevesca, katerih nihče ne požlahnuje, nihče ne obrezuje, nihče ne ravná! Da pa je tukaj silno potreba prostorne šole, se iz tega vidi, da se mora zdaj v tej mali izbici, ktera komaj za 5 malih klopí prostora ima, predpoldan 59, popoldan pa 88 učencev podučevati, od katerih jih je nekoliko stisnjenih v klopéh, ostali pa zraven pri zidu stojé, da se še učitelj gibati ne more. Ali je tako mogoče z naukom napredovati? Tako mala šola za faro z blizo 3000 dušami! Kam neki bi djali otroke, ako bi v šolo hodili vsi, kateri so po postavi dolžni šolo obiskavati? — Kar so gospod župnik sklenili, so začeli. V nedeljo, to je, 14. dné t. m. so naš prečastiti gospod dekan prišli; šli smo po sv. opravilu s procesijo iz cerkve na selišče (prostor za novo šolo) in tu so temeljni kamen blagoslovili. Po blagoslovljenju so faranom s tehtnim govorom korist in potrebo šole razložili, ter jim jo priporočili z gorko besedo. Tako se je to delo slovesno pričelo. Upamo, ako Bog dá, da bo šolsko poslopje do jeseni vznotraj gotovo, in da se bo v prihodnjem šolskem letu v prostorni šoli podučevalo. Trdnega sklepa župnikovega nasprotniki niso mogli ovreči. Zmôgel je vrlega gospoda veliki trud toliko bolj, ker žrtujejo še veliko svojih stroškov. Hvala gospodu, ki tako marljivo skrbijo za blagor in omiko naroda slovenskega! — Prihodnjič še kaj, ako Vam je drago? *)

Iz Postojne 30. maja. — Vsako prav čuteče srce hvaležno spoznava dobroto, s katero so mnogotere radodarne roke v pomoč prišle trpečim Notranjcem; neštetokrat se je slišal glas v blagor milim dobrotnikom z besedo „Bog povrni!“ ki doslej v teh krajih ni bila toliko navadna. Njihovemu cesarskemu Veličanstvu pa in Njihovi previsoki cesarski hiši se je zahvalni občutek razodel v posebnem, lepo pisanem, in z grbi dotičnih krajev Postojne, Loža in Senožeč okinčanem in v slovenskem jeziku sestavljenem listu, ki je bil že pred več dnevi po prevzvišenem deželnem poglavarju na svojem mestu izročen. Tudi prečastitim gospodom, ki so se goreče trudili za pridobitev obilnih pomočkov za uboge Notranjce, je bila dolžna hvala izrečena, in sicer prevzvišenemu grofu Grüne-tu pismeno, prevzvišenemu poglavarju bar. Schloissnigg-u ustmeno, tako tudi okrajnim predstojnikom gosp. Klančiču, gosp. Ogrincu in zlasti gosp. Globočniku v Postojni, kterege so bile prve stopinje, da so tudi iz previsokih rok došli bogati darovi. — Glasilo se je pa zahvalno pismo obdarovanih srenj postojnskega, loškega in senožeškega okraja do Njihovega Veličanstva od besede do besede tako:

„Vaše Veličanstvo!

presvilli premilostljivi Gospod in Cesar!

Vaše Veličanstvo s svetlo rodovino Vaše previsoke cesarske hiše je predobrotljivo blagovolilo, toliko obilno pomoč podeliti srenjam postojnskega, senožeškega in loškega okraja, ki jih je slaba letina, nevihta s točo, in živinska kuga hudo zadela.

Prav pohlevno podpisani župani osrečenih krajev se drznejo, v svojem in teh srenj imenu, ta list v znamenje svoje presrčne hvaležnosti v globokem spoštovanju ponižno položiti pred Vaše Veličanstvo in previsoka gospodstva.

Naj blagovoli Vaše Veličanstvo premilostivo sprejeti ta naša hvaležna čutila, združena s preživo podložnostjo in nepremakljivo zvestobo.

Vašemu Veličanstvu

verno vdani in pokorni podložniki:

(podpisi županov.)

*) Dobro došlo!

*) Drago!

Radostno dodajam še to, da je pismo to bilo izprva namenjeno v nemškem jeziku; al prevzvišeni deželni poglavar baron Schloissnigg je menil, naj župani hvaležna čutja svojih src razodenejo v svojem jeziku, ki ne potrebuje še le tolmača, saj tudi slovensko pismo bode razumelo Njih Veličanstvo. In tako se je sporočilo presv. cesarju slovensko pismo.

Iz Štajarskega. V. — Lepo število gospodov duhovnikov, grajščakov in družih kmetovavcev, vseh pa prijatlov bčelarstva, se je pod vodstvom gosp. Antona Semlič-a, župnika v Karlavi v nemškem Gradcu, očeta bčelarstva na Štajarskem, 29. velicega travna sešlo v Cmureku. Prétresovalo se je sosebno dvojno vprašanje: 1. kako se dá satovje (pogače) ponoviti, in 2. kako se dá bčelarstvo na Štajarskem na višo stopnjo povzdigniti? Oboje se je dobro razložilo. *) Razstavljeni so bili panji (koši) iz Poljskega od slovečega očeta bčelarstva gosp. župnika Dzierzon-a, iz Hanoveranskega od č. g. župnika Date-a, iz Virtemberga itd. panji, iz katerih se dá satovje z bčelami vred v druge panjove prenesti. Z velikim trudom in mnogimi stroški si je vse te gosp. J. Šlangenberg, uradnik v Cmureku, oskrbel in v zbirališču razstavil. Govorilo se je tudi, kako se ima navadni napačni moritvi tako marljivih bčelic konec storiti, da bi se kratek popis bčeloreje izdel in da se ustanovi posebna družba za bčelarstvo, kakor odsek c. kr. štaj. kmetijske družbe. Prihodnja skupščina prijatlov bčelarstva bodet zopet v Cmureku po dokončanem zboru v Brni.

Iz Kranja 2. jun. — „Novice“ so že vajene iz našega staroslavnege mesta izvediti včasih kakošno posebno novico. Lani ste slišale, da je mestni hiši žugal boben, pa se je srečno odvrnil; náte danes drugo novico, zavoljo ktere, naj izteče tako ali tako, se sicer Kranj ne bo podrl, vendar se nadjamo, da bode zmôglo zdravo naravoslovje (umna fizika). Telovadci tukajšni so si na svojem telovadišču zunaj mesta na Kalkarčinem vrtu napravili plezávico (Kletterstange), ki ima podobo mája. Ta plezávica je prav tista, ki so jo popred tukaj bivajoči c. kr. topničarji imeli na gmajni blizo topóv in smodnika, in nobena živa duša ni nikakoršne nevarnosti zapazila o njej. Kar so jo pa telovadci kupili in predstavili na svoje telovadišče, sta strah in groza šinila v život onemu gospodu, ki je predlanskem blizo nas že tudi strašno „govejo kugo“ zasledil in vso okolico po nepotrebem zelo oplasil, pa se hvala Bogu, ravno tako silno zmotil, kakor se zdaj moti, ko je naši c. kr. okrajni gosposki nevarnost nedolžne plezávice zavoljo strele (!!) tako popisal, da je po tem ukazala telovadcem, naj jo ali odpravijo ali pa s strelovodom oskrbijo. Ker bi bilo to zoper vsa zdrava pravila fizike, — ker je ista plezávica stala poprej blizo topov in smodnika, — ker povsod imajo telovadnice take maje za plezati ali za zastave, — ker v Ljubljani celó med hišami imajo za zastave svoje sokoli in turnerji enake maje, in ker bi po vsem Kranjskem in po vsi Avstrii morali prepovedati maje o sv. Rešnjem telesu ali pa ukazati, da jih povsod okrbijo s strelovodi, so se telovadci obrnili o tej zadevi do c. kr. deželne vlade, od ktere trdno pričakujejo, da bode rešila to stvar tako, da se ne bo treba vsej kranjski deželi bati prepovedi svojih nedolžnih majev. Po tem mislimo, se bode potolažil tudi preboječi gospod, ki je prvi v majih zapazil nevarnost, in kaj veljá, da morebiti še celó s telovadci vred pleza na drvo, če tudi hudourni oblaki se bližajo od Kokre — in tako bomo vsi mirno spali.

*) Ali bi ne hoteli novičinem bravcem, katerim je bčeloreja pri srcu, o tem kaj povedati? Vred.

Iz Ljubljane. V seji mestnega odbora 3. dne t. m., v prvi seji novega odbora — so bile volitve župana-namestnika in odbornikov za 7 oddelkov. Župan gosp. dr. Costa pred vsem srčno pozdravlja novi odbor. Gosp. Holcer nasvetuje, naj se gosp. dr. Jožef Zupan soglasno zopet za župana-namestnika izvoli. Gospod dr. Zupan zahvaluje se za zaupanje, želi pa naj se kdo drug voli. Treba je bilo tedaj voliti, in gosp. dr. Jožef Zupan je z 15 glasovi zopet izvoljen. V 1., to je magistratni oddelek, so bili izvoljeni gospodje: dr. Zupan, Horak, dr. Orel, Šventner, Zevnik; — v 2., to je oddelek za pravne in osebne zadeve gospodje: dr. Bleiweis, dr. pl. Kaltenecker, dr. Zupan, dr. Zupanec, pl. Strahl; — v 3., to je oddelek za mestno gospodarstvo gospodje: Auer, Blaznik, dr. Schöpel, Sovan, dr. Zupanec; — v 4., to je oddelek za stavbine zadeve in za zadeve pri gašenju ognja gospodje: Bürger, Malič, Verhovec, Rösman, Stedry, Zevnik, Rost; — v 5., to je oddelek za zadeve ubozih gospodje: Zevnik, Holcer, Poklukar, Verhovec, Šventner; — v 6., to je oddelek za zadeve mestne policije gospodje: dr. Bleiweis, Horak, dr. Kaltenecker, dr. Schöpl, Pakič; — v 7., to je oddelek za vstanovske in šolske zadeve gospodje: dr. Bleiweis, pl. Kaltenecker, Mitteis, Poklukar, pl. Strahl; — v odbor, ki ima izdelati nova srenjska pravila, sta bila izvoljena še: dr. Bleiweis in dr. Orel.

— Gospod deželni glavar baron Anton Codelli je s tem prijaznim pismom pristopil k Matici slovenski: „Ker vsigdar rad podpiram, kar je na materialno ali duševno korist domovini naši, rad pristopim na povabilo Vaše k Matici slovenski, priznaje hvale vredni njeni namen in razun plače ustanovnika daroval ji bodem še vsako leto posebej 10 gold.“

— Gosp. A. Prašnikar iz Kamnika je od ministerstva prejel dovoljenje za trasiranje železnice iz Belaka v Ljubljano, pa tudi da železnico zida, ako ne bi je hotli zidati posestniki južne železnice, kateri imajo po državni pogodbi predstvo pred vsacim drugim. Gosp. Prašnikar je pogumen mož, kteremu je želeti, da dobí podporo v tem za vso Kranjsko važnem početju.

— Tukajšni gimnazijski profesor dr. Wretschko pride za profesorja na dunajsko akademijsko gimnazijo.

— Po naznanilu gosp. Terpinčevim so pogorelci v Preski s fajmoštrom vred kmali po ognji prejeli ves denar, za kterege so bili pri graški asekuraciji zavarovani — živ dokaz, da je ta družba zdaj hitra v plačilu.

— (*Greshamova asekuracija.*) Med asekuracijami, ktere zavarujejo ljudém dohodka, življenje in otročjo doto, je asekuracija Greshamova ena najimunitniših. Matico svojo ima ta asekuracija v Londonu na Angležkem, za naše cesarstvo pa ima na Dunaji podružnico. Korist te asekuracije se jasno vidi iz računa, ki ga sporočuje poslednji veliki zbor tega društva. Zavarovanci vsacih 5 let dobivajo po 8 odstotkov asekuracijnega dobička. Priporočila vredna je tedaj ta asekuracija še posebno vsakemu očetu, kateri želi to, kar si je prihranil, za svoje otroke naložiti na dobre obresti. Ker je glavni inšpektor gosp. Bosković te dunajske podružnice ravno sedaj v Ljubljani (stanuvajoč v gostivnici pri Slonu) more vsakdo vse na drobno izvediti, česar želi, pa se tudi brž zapisati v to asekuracijo. Predpoldne se dobí g. Bosković v stanovanji svojem od 8. do 11. ure, popoldne od 2. do 3. ure.

— Štrela sreče je nenadoma pretekli teden zadela Ljubljano. Ravnatelj pivarne „pri belem konjiču“ in pa provijontar v koleseji sta skupaj pri državni loteriji od leta 1864. dobila prvi dobitok z 250.000 gld.; vsak tedaj prejme 125.000 gold. Srečko sta kupila v Bučerjevi štacuni.

— Tiskarna pravda gosp. F. Langer-a, ravnatelja rudnikova v Zagorji, kterege je tožilo vodstvo južne železnice zavoljo razžalenja časti, je bila 1. t. m. dognana. Dr. E. Costa je izvrstno zagovarjal zatoženca, iz Dunaja prisedši dr. Vilas pa ravno tako tožnika. Zatoženec je bil obsojen na 100 gold. kazni in da plača pravdine stroške.

— V Ljubljano se pričakuje italijanska opera, ki je v Zagrebu vrlo dopadla. Kadaj pride le-sem, ni še gotovo, ker Zagrebčani želijo še slišati slovanskega mojstra g. Strmića slavno opero „Madre Slava“ (mati slava), ktera je bila nedavno v Trstu z veliko pohvalo peta. Zdaj naberajo dobrovoljne doneske za izvršbo te narodne opere. Morebiti potem tudi nas doteče veselje, da slišimo toliko hvaljeno Strmićevo spevoigro.

— V najnovejšem zvezku „Slavische Blätter,“ ki nam je ravnokar v roke prišel, oklicuje vredništvo veselo novico, da so si vrlo vredovani listi po vseh večih mestih, kjer bivajo slovanske družine, pridobili toliko bravcev, da od prihodnjega meseca naprej bojo izhajali dvakrat vsaki mesec.

— Iz Celovca se sliši, da dr. Issleib pride za vrednika „Klagenfurterice“ v Celovec. Srečno pot!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Zbornica poslancev na Dunaji je po večini glasov sklenila, da tisti odbor, kateri ima po sklepu zborničinem od 21. nov. 1863. leta vladini predlog za popočno preuredbo zemljiščin, hišnih in vseh družih direktnih davkov prevdariti in ob svojem času občnemu državnemu zboru o tem svoje nasvete podati, ostane na Dunaji tudi po sklepu sedanjega občnega zbora in izvršuje svojo nalogo. Pomenki o tej zadevi so bili jako živi, ker tak odbor, ki dela zunaj državnega zbora, ni prav po pravilih ustave, bilo je tedaj zagovorov in protigovorov obilo. Ki so govorili za ta izredni odbor, med katerimi sta bila tudi naša poslanca Toman in Komer, so povdarjali živo potrebo, da se napravi tem davkom bolj pravična podlaga, kakor je sedanji kataster, pod katerim trpijo posebno nektare dežele in najbolj kranjska. — „Slovanska beseda“ (čitavnica) na Dunaji je slovesno odprla svoje stanovišče 30. maja. Predsednik grof Černin je s srčnim govorom sprejel ude vseh slovanskih rodov v tem domu, kateri ima središče biti duševnemu življeju slovanskemu v prestolnem mestu avstrijskem. Po govoru se je začela lepa beseda. — Hrvaško-slovanski deželni zbor je sklican na 17. julija v Zagreb; Njih Veličanstvo je zavrglo tisti red, ki ga je skovala banska konforencija, in ukazalo, naj se poslanci za ta pot še volijo po volilnem redu od 1861. leta; za to pride v ta zbor tudi 55 poslancev vojaške granice, ker v njem se bojo sklenile državnopravne razmere hrvaško-slavonske, o katerih naj tudi graničarji besedo imajo. — Zagrebško-karlovska železnica se je odprla 1. dan t. m. O poldrugi uri se je vozovlak pripeljal iz Zagreba v Karlovec, in v tolikem času zopet nazaj. — Že 25. maja so letos na Hrvaškem sèm ter tje dobili kokone. Tako zgodnjih svilcev nihče ne pomni, pa tudi lepi so. Tudi v Dalmaciji se letos svila dobro sponaša. — Cesar so si prepovedali vsakoršen slovesen oficijelni sprejem; s toliko večo svečanostjo pa jih sprejeti se je pripravljala narod. 6. dne t. m. je bil prihod napovedan v Budo. Do 9. t. m. ostanejo na Ogorskem. — Ogerski deželni zbor se neki začne oktobra meseca. — Kardinal in primas ogerski je letos v N. Megjeru

komarneške županije birmal 108 let starega človeka, kateri vse svoje žive dni ni prišel „od živine na paši“ v kako vas ali mesto. — V Gradcu so si židovi (judje) napravili sinagogo. — Tudi iz izhodnje Galicije se sliši od silne suše, ktera preti pokončati setev. — Cesar Napoleon hiti iz Afrike domú, kjer ga ne čakajo nič kaj vesele dogodbe. Tudi zvesti prijatelj general Magnan mu je umrl. S princem Napoleonom želi zopet mirne sprave. — Srbi so o binkoštih v Topčideru obhajali 50letni spomin, kar je 1815. leta knez Mileš Obrenović srbski narod rešil turške sile. Kar je Nemcem dan bitve pri Lipskem, to in še več je leto 1815 Srbom. Pričakovali so kneza sosedne Romanije, pa tudi kneza črnogorskega; al ta jo je s svojimi 30.000 gold., ki jih je v Beču dobil, naravnost potegnil proti domu na Cetinje.

Listnica vredništva. Gosp. X. v G: Hvala za poslano. — Humoreske dobro dojdejo. Te tvarine pogrešamo v slovstvu našem že zeló; mnogi raji pojó, kar pojó stari in mladi vrabci po strehah: o ljubezni, o luni, o zvezdah itd., čeravno se tej temi ne dá nič izvirnega več posiliti. Čitavnica v Gr. se po naših mislih ne more utemeljiti, dokler se je ne poprimejo ondi veljavni možje, ki bi jo osnovali. Zato mislimo, naj se milo sodi mladež. Vojska „za staro pravdo“ — 1515 je popisana v „jugoslov. arhivu“, leta 1573 Gubec (gledišče).

Denarni zapisnik Matičini.

V drugem letu so k Matici pristopili in plačali:

a) kot ustanovniki:	
Gospod dr. Pongrac Oskar, advokat v Ljubljani . . .	50 gold
„ Rudež Jožef, grajščak v Ribnici	50 „
„ Hrast Janez, ravnatelj bogoslovskega semenišča	10 „
b) z letnim doneskom:	
„ Jereb Jožef, župnik v Dragi	2 „
„ Marešič Jožef, duhovnik na Šmarni gori	2 „
Gospodičina Ljudevita Logarjeva v Črnomlju	2 „
	116 gold.
Z doštetimi poprejšnimi	872 „
	Skupaj 988 „

V Ljubljani 4. junija 1865.

Dr. Jer. Zupanec.

Milodari. Gosp. J. J. za pogorelce na Vrhu 1 gold., v Globodolu 1 gold.

Kursi na Dunaji

6. junija 1865.		v novem denarji.	
Državni zajemi ali posojila.		Druge obligacije z lotrijami.	
5% obligacija od leta 1859		Kreditni lozi po g. 100 . g.	128.20
v novem dnar. po 100 g. g.	66.40	4½% Tržaški lozi po 100 „	111.00
5% nar posojilo od l. 1854 „	75.75	5% Donavsko-parabrod-	
5% metalike	70.85	ski po g. 100	86.00
4½% „	63.00	Knez Esterhazy. po g. 40 „	111.00
4% „	56.25	Knez Salmovi po g. 40 „	30.50
3% „	42.00	Knez Palfyovi po g. 40 „	26.50
2½% „	57.50	Knez Claryovi po g. 40 „	26.25
1% „	—	Knez St. Genoisovi po g. 40 „	26.25
Obligacije zemlišn. odkupa.		Knez Windischgrätz. po g. 20 „	17.50
(po 100 gold.)		Grof Waldsteinovi po g. 20 „	19.00
5% doljno - avstrijske g.	88.00	Grof Keglevičevi po g. 10 „	12.50
5% ogerske	74.25	Budimski . . . po g. 40 „	24.00
5% hrvaške in slovanske „	73.25		
5% krajnske, štajarske,		Denarji.	
koroške, istrijske . . .	89.00	Cesarske krone . . . g.	14.80
Državni zajemi z lotrijami.		Cesarski cekini	5.16
Zajem od leta 1860	91.80	Napoleondori 20 (frankov) „	8.73
„ „ „ 1860 petink. „	96.25	Souvraindori	16.30
„ „ „ 1839	145.00	Ruski imperiali	8.95
„ „ „ 1839 petink. „	142.00	Pruski Fridrikdori	9.13
5% narodni od leta 1854 „	87.70	Angleški souvaindori	10.96
Dohodkine obl. iz Komo „	17.75	Louisdori (nemški)	—
		Srebro (ažijo)	10.75